

VESTLANDSFORSKING

Postboks 163
6851 Sogndal

Tlf. 57676150
www.vestforsk.no

Årsmelding 2006

VESTLANDSFORSKING

Vestlandsforskning er eit frittståande, oppdragsbasert forskingsinstitutt. Instituttet er organisert som stifting og vart etablert 6. mars 1985. Instituttet er lokalisert i [Sogndal](#), i Campus Fosshaugane. Instituttet har ca. [25 tilsette](#) og ein årsumsetnad på ca. 16 mill kroner. Det er etablert nært samarbeid med Høgskulen i Sogn og Fjordane.

Grunnleggande ide

Vestlandsforskning er eit internasjonalt forskingsinstitutt med regional forankring. Vår visjon er kunnskapsutvikling og kunnskapsdeling.

Verdigrunnlag

Vestlandsforskning skal utføre kritisk og uavhengig forskning. Openheit er ein føresetnad i vår kunnskapsutvikling og kunnskapsdeling. Høg kvalitet skal kjennemerke alle delar av vår verksemd.

Mål

Vestlandsforskning skal levere kunnskapsbidrag av høg kvalitet som bidreg til auka innsikt, nytenking og utvikling både i politikktutforming, forvaltning og verdiskaping. Vestlandsforskning skal delta i forskingsfronten nasjonalt og internasjonalt og vere ein aktiv aktør i utvikling på Vestlandet.

Oppdrag

Vestlandsforskning er eit oppdragsbasert institutt og utfører forskning, utviklingsarbeid og utgreiingar på oppdrag for næringsliv, offentlig sektor, Norges Forskningsråd og EU og det europeiske forskingsorganet (ERA). Oppdraga omfattar både regionale, nasjonale og internasjonale prosjekt. Vestlandsforskning har lang erfaring med deltaking i og leiing av store nasjonale og internasjonale prosjekt.

Forskarane

Forskarmiljøet ved instituttet har fleirfagleg samansetting med tyngda i tekniske- og økonomiske fag. Men også fag som historie, samfunnsvitskap, realfag, landbruksfag og informatikk er representerte. Arbeidet skjer både innanfor og på tvers av faggrupper anten det gjeld praktisk retta forskingsprosjekt eller meir teoretiske arbeid.

Kvalitetssikring

Kvalitetssikring skjer gjennom fagleg rettleiing og kontroll og ved eit eige internt system for kvalitetssikring av prosjektgjennomføringa.

Regionalt kunnskapsknutepunkt

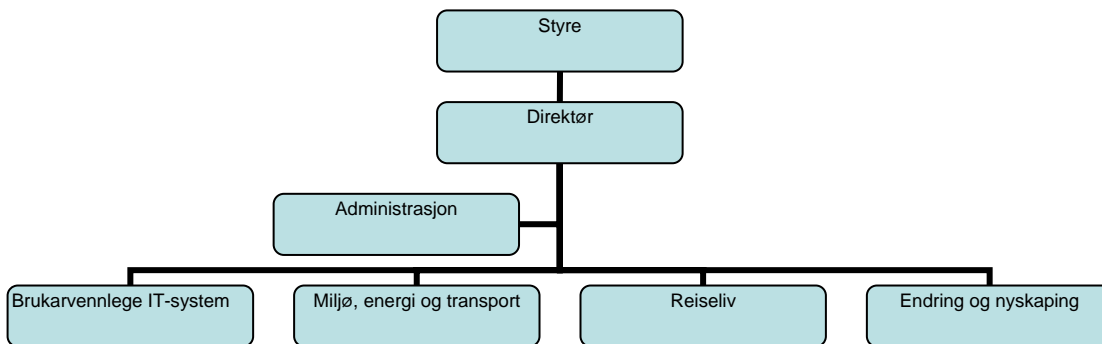
Vestlandsforskning og Høgskulen i Sogn og Fjordane utgjer eit samla regionalt kunnskapsmiljø med om lag 200 fagstillingar. Tilsette ved Høgskulen deltek òg i Vestlandsforskning sine prosjekt.

Finansiering

Prosjektinntektene finansierer den ordinære drifta i Vestlandsforskning. Tilskot i form av grunnløyvingar blir nytta til fagleg utvikling, prosjektutvikling og kvalitetssikring. Ved etableringa i 1985 gjekk Sogn og Fjordane fylkeskommune, Kommunaldepartementet og 62 bankar, bedrifter, kommunar og organisasjonar i fylket inn med eit grunnfond på 4 mill. kroner.

Organisering

Vestlandsforskning blir leia av styret samansett av sju medlemmer. Sogn og Fjordane fylkeskommune vel fleirtalet av desse, medan Norges Forskningsråd vel eitt medlem. Den daglege leiinga av instituttet blir ivaretatt av direktøren. Forskingsområda er organiserte tematisk og leia av forskingsleiarar og administrative gruppeleiarar.

FORSKINGSOMRÅDA

BRUKARVENNLEGE IT-SYSTEM

- Brukargrensesnitt
- Informasjonsstruktur- og arkitektur
- Kravspesifikasjonar
- Semantiske Teknologiar

ENDRING OG NYSKAPING

- E-handel i små og mellomstore bedrifter
- E-forvaltning og offentleg organisering
- Infrastruktur og nettverksutvikling
- Regional utvikling og næringsutvikling

REISELIV

- Berekraftig reiseliv og geoturisme
- Fritidsbruk
- It og reiseliv

MILJØ

- Alternative drivstoff
- Berekraftig landbruk
- Berekraftig mobilitet
- Industriell økologi
- Lokal miljø- og klimapolitikk

Euro Info Centre Vest er eitt av fem EU-informasjonscenter i Norge

- Informasjon og rådgjeving til næringslivet om EU og EØS-avtalen
- Norsk distributør av mellom anna EU-kommisjonen sine databasar

Vestlandsforskning, Postboks 163, 6851 Sogndal
Telefon 57676150 Fax: 57676190
E-post: info@vestforsk.no - Internett: www.vestforsk.no

Årsmelding 2006 - Vestlandsforskning

Oppdrag

66 prosjekt var under arbeid i 2006. Oppdraga fordelte seg slik etter storleik (i tusen kroner):

Prosjekt storleik	Tal prosjekt	Del av omsetninga
0-100	17	5%
101-500	32	30%
501-2000	11	37%
>2001	6	28%

Fleire av prosjekta går over fleire år og blir utført i samarbeid med andre fagmiljø både i regionen, i landet elles og internasjonalt.

Omsetnad og finansiering

Omsetnaden i 2006 var på 16,7 mill. kroner. Grunnløyving frå forskingsrådet utgjorde 9,2% inntektene, grunnløyving frå fylkeskommunen 4,7%, medan 86,1% oppdragsinntekter.

Oppdraga fordeler seg slik etter oppdragsgjevar/finansieringskjelde:

	2006	2005	2004	2003
EU/Utland	13%	16%	19%	11%
Forskringsråd	20%	31%	23%	17%
Kommune/fk.kom.	18%	19%	14%	25%
Statsforvaltninga	30%	13%	20%	26%
Næringsliv og org.	19%	21%	24%	21%

Oversikten viser omsetnad etter oppdragsgjevarar, men gir ikkje eit bilete av kva brukarar eller tema prosjekta er retta mot. Både EU-kommisjonen, forskingsråd og statsforvaltninga er oppdragsgjevarar for ei rekkje prosjekt retta mot næringslivet og kommunesektoren. Endra rapporteringsrutinar gjer at prosjekt som tidlegare kom inn under forskingsrådet no kjem under den etaten som betalar ut midlane, noko som i år gjer utslag på tabellen over.

Kommunar og næringsliv

Næringslivet medverka i 27 av prosjekta ved instituttet i 2006. Verksemdene er frå ulike bransjar og i alle storleikar, frå einmannsbedrifter til dei største verksemdene i landet.

I 18 av prosjekta under arbeid i 2006 var kommunar frå alle deler av landet deltakarar på ulike vis. I nokre prosjekt er kommunane oppdragsgjevarar, i andre er dei kjelde for primærdata eller utprøvingkommune.

Regionalt samarbeid

Det regionale samarbeidet vart ytterlegare styrka i 2006 både gjennom prosjekt, rådgjeving og anna kunnskapssamarbeid. Fylkesmannen, fylkeskommunen, Innovasjon Noreg, kommunane, NHO og enkeltbedrifter i næringslivet, LO, organisasjonar og Høgskulen i Sogn og Fjordane er viktige samarbeidspartar i mange større prosjekt. Verdiskaping 2010 er eitt av desse, der partane i arbeidslivet saman med forvaltning og verkemiddelapparat samarbeider om innovasjons- og nyskapingssprosjekt i bedrifter. Vidareføring av aktivitetane i VS2010, Kompetansemekling m.fl. blir sentralt i det regionale VRI, som startar opp i 2007. Instituttet si rolle som regional utviklingsaktør og partner i innovasjonsarbeid går parallelt med rolla som tilbydar overfor regionale oppdragsgjevarar.

Internasjonalt samarbeid

Vestlandsforskning har vektlagt internasjonalt arbeid. I 2006 var 6 av prosjekta eit samarbeid med forskarar i andre land i Europa. Desse prosjekta er gjerne større prosjekt som går over fleire år.

Forskarar frå instituttet heldt 8 foredrag på internasjonale konferansar/seminar i 6 land i 2006.

Publisering, formidling og informasjon

Forskarane har i 2006 bidrege med 2 artiklar i internasjonale tidsskrift med referee-ordning. Det vart gitt ut 6 VF-rapportar og 21 notat ved instituttet. Ein av rapportane er ei doktorgradsavhandling. Forskarane heldt til saman 59 foredrag, inkl. framlagde paper og foredrag utgitt i konferanserapportar. Forskarane har bidrege

Årsmelding 2006 - Vestlandsforskning

med 9 artiklar i bøker og tidsskrift. Vestlandsforskning har vore arrangør/medarrangør av 11 konferansar/seminar i 2006.

Vestlandsforskning har i løpet av året jobba med å utforma nye nettsider basert på emnekartteknologi. Nettstaden vart lansert 11. desember. Alle våre publikasjonar blir lagt ut i fulltekst og i mange høve nyttar instituttet berre nettpublisering, ikkje papirutgåve i det heile. Fleire av prosjekta har eigne nettstader der informasjon om kva som skjer blir lagt ut.

Personale og kompetanseutvikling

Det vart utført ca. 21,7 årsverk ved instituttet i 2006. Ved utgangen av året hadde instituttet 25 tilsette. Prosjektinngangen ved instituttet er god, og det er eit mål å auke tal forskarar til 25 innan 2010.

Det er gjennomført ei rekkje internprosjekt, seminar og andre aktivitetar som lekk i instituttet sitt eige utviklingsarbeid.

PhD Robert Engels og Professor Karl Georg Høyer var i 2006 knytt til instituttet i bistilling. I 2006 avslutta ein forskar doktorgradsarbeid ved VF. Ved utgangen av 2006 var det fire fulltidsforskarar ved instituttet med doktorgrad. Ein vil avslutte doktorgradsarbeid i 2007.

Vestlandsforskning hadde i 2006 to traineear ved instituttet. Erfaringane er gode og og instituttet vidarefører traineeordninga. Vestlandsforskning ønskjer å legge til rette for at masterstudentar og PHD-studentar kan ha arbeidsplass ved instituttet.

Strategi 2007-2010

Vestlandsforskning la i 2006 følgjande strategiar for utviklinga av instituttet dei næraste åra:

- Vidareutvikle ein tverrfagleg og internasjonal profil på våre forskingsområde
- Auke fagleg utviklingsaktivitet gjennom prioritering av publisering og doktorgradsarbeid
- Utvide forskingsaktiviteten mot nye bruksområde for kunnskapen vår
- Utvide til 25 forskarårsverk
- Utvikle ein robust organisasjon gjennom sterkare intern plattform og gjennom formalisert samarbeid med Høgskulen i Sogn og Fjordane og med andre universitet og forskingsinstitusjonar
- Sikre ei økonomisk solid og handlekraftig verksemd

Strategiane er konkretiserte og periodiserte og er styrande for årleg ebujsjettprioriteringar. Strategiplan 2007-2010 med grunnleggande ide og verdigrunnlag skal vere gjenkjenneleg i alle deler av verksemda.

STYRE OG LEIING

Styret

Knut M. Olsen, Sogn og Fj. Fylkeskommune, leiar
Ester Belsvik, BB-gruppen, nestleiar
Berit Bringedal, Legeföreningen
Jan Heggheim, Doria AS
Tor Steig, NHO
Inger Johanne Sundby, Statskonsult
Kyrre Groven, Vestlandsforskning

Varamedlemer

Åshild Kjelsnes, Sogn og Fj. fylkeskommune
Reidar Sandal, Stortinget
Per Ole Johansen, RBL
Trude Brosvik, Sogn og Fj. Fylkeskommune
Erlend Fagermoen, Sogn og Fj. fylkeskommune
Inge Jan Henjesand, BI
Håvard Myrvang, Vestlandsforskning

Dagleg leiing

Direktør Agnes Landstad
Kontorleiar Bjørg Haukereid

Miljøgruppa

Forslingsleiar Carlo Aall
Gruppeleiar Eivind Brendehaug

IT-gruppa

Forslingsleiar Ivar Petter Grøtte
Gruppeleiar Svein Ølnes

STYRET SI VURDERING

Vestlandsforskning er eit solid og framtidretta forskingsinstitutt som i 2006 har konsolidert stillinga som eit internasjonalt forskingsinstitutt med regional forankring.

Vestlandsforskning arbeider etter langsiktige faglege strategiar. Instituttet og styret har i 2006 utvikla strategiar for 2007-2010 der vi bygger vidare på styrkane i fagmiljøet og utviklar oss mot nye forskingstema og nye bruksområde. Tverrfagleg og internasjonal profil vil framleis vere gjennomgåande kjennemerke på våre forskingsområde.

Instituttet har i 2006 vurdert sterkare samarbeid og ev samorganisering med Høgskulen i Sogn og Fjordane gjennom etablering av eit felles aksjeselskap. Konklusjonen er å legge til rette for felles fagutviklingsstrategiar og fagleg samarbeid på utvalde område.

Fagleg kvalitet og fagleg utvikling er eit kontinuerleg og langsiktig arbeid i Vestlandsforskning. Ein forskar avslutta doktorgradsarbeid i 2006. Ytterlegare ein forskar vil disputere i 2007 og to forskarar startar doktorgradsutdanning i 2007. For styret er det eit mål å auke tal forskarar ved instituttet totalt og tal forskarar med doktorgrad spesielt dei komande åra.

Aktiviteten på vitenskapleg publisering har auka i 2006. Instituttet bør auke publiseringa i tidsskrift med referee ytterlegare i året som kjem. Også aktiviteten på populærvitenskapleg publisering har auka i 2006. Dette meiner styret er viktig for å gjere verksemda vår og den kunnskapskapitalen som er opparbeidd ved Vestlandsforskning kjend for omverda. Instituttet må finne ein god balanse mellom meritterande publiseringsaktivitet og populærpblisering som gjer arbeida våre tilgjengelege for eit større publikum.

PERSONALE

Otto Andersen, PH.D. forskar
Idun Husabø Andersen, trainee frå 25.09.06
Eivind Brendehaug, cand.agric., forskar
Robert Engels, bistilling
Heather Broomfield, BA, forskar
Ole Inge Gjerald, forskar, cand. Polit.
Kyrre Groven, cand.philol, forskar
Ivar Petter Grøtte, cand.scient., forskingsleiar
Oluf Haugen, MIT, systemkonsulent
Bjørg Haukereid, kontorleiar
Erling Holden, dr.ing., forskar
Nils Arne Hove, systemutviklar
Karl Georg Høyer, Ph.d. professor i bistilling
Siri Kvammen, sekretær
Agnes Landstad, direktør
Øyvind Heimset Larsen, siv.ing., forskar
Håvard Myrvang, IT-ansvarleg
Hogne Lerøy Sataøen, trainee,
Ingjerd Skogseid, MSc, forskar
Anne Lise Uglum Skaar, informasjonssekretær
Geir Strand, Master i samf.planlegging, forskar
Jan Erik Weinbach, trainee
Svein Ølnes, cand.agric., forskar
Terje Aaberge, Dr.ès sc., forskar
Carlo Aall, Ph.D. forskar

Årsmelding 2006 - Vestlandsforskning

Dei økonomiske rammevilkåra i instituttsektoren er framleis utfordrande. God budsjett disiplin og høg aktivitet gir eit rekneskap med godt overskot også i 2006 i tråd med budsjett og strategiar. Resultatet i 2006 syner at Vestlandsforskning er eit fagleg og økonomisk solid forskingsinstitutt. Det at så mykje som 86% av aktiviteten ved instituttet er finansiert ved oppdrag set store krav til forskarane si evne til akkvisisjon og til relevans i forskingsarbeidet.

Ei god økonomisk drift og viktige basisløyvingar frå Norges Forskningsråd og Sogn og Fjordane fylkeskommune har gjeve handlingsrom for faglege satsingar også i 2006. Tre viktige satsingar det siste året har vore klimaforskning, reiselivsforskning og forskning på semantiske vevtenester. Med eigne ressursar har fagmiljøet bygd kompetansen og arbeidd strategisk for å posisjonere seg fagleg nasjonalt og internasjonalt på desse områda. Styret ser på dette som investeringar i ein kunnskapskapital som vil kaste av seg både målt i kvalitet- og relevanskriterie og i økonomiske termar. Når Vestlandsforskning på slutten av 2006 fekk to større forskingsprosjekt på klimasårbarhet og lokal klimatilpassing, ser styret det som resultat av god langsiktig og målretta fagleg satsing mot tema som er viktige i samfunnet.

Styret er godt nøgd med arbeidet på instituttet i 2006. Arbeidet held høg kvalitet og forskarane samhandlar godt med omjevnadene, både lokalt, nasjonalt og internasjonalt. Prosjektinngangen i 2007 er særskild god, noko som inneber rekrutteringsbehov.

Ved utgangen av året er tre av nitten forskarar ved Vestlandsforskning kvinner. I 2006 har ein rekruttert ei kvinne til traineestilling, og det er eit mål å rekruttere fleire kvinner i forskarstillingar ved instituttet. Traineesatsinga har vore vellukka rekruttering og har gjeve auka regionalt samarbeid og er difor vidareført i 2006. Vestlandsforskning har stabilt lågt sjukefråver på 3,8 %. Arbeidsmiljøet er stabilt og godt. Ombygging av lokala i 2006 har medført belastning på arbeidsmiljøet undervegs, men har gjeve gode resultat i form av betre integrering av forskargruppene og trivelegare fysisk arbeidsmiljø. Ombygginga har også gjeve god integrering av Vestlandsforskning med resten av verksemda i Fosshaugane Campus.

Instituttet har fokus på miljøkonsekvensar av verksemda og korleis vi kan redusere desse. Reiseaktiviteten representerer ei stor utfordring. I 2006 har instituttet investert i videokonferanseutstyr for å redusere reiseaktiviteten der det er muleg. Dette er eit område Vestlandsforskning må ha merksemd på i åra som kjem.

Tre pågåande langsiktige prosessar vil påverke instituttet si utvikling dei komande åra:

- Styret og administrasjonen har siste åra arbeidd med ei nasjonal satsing på forskning for og om turisme. I mai 2007 etablerer vi Forskingssenter for geoturisme og berekraftig reiseliv i nært samarbeid med Høgskulen i Sogn og Fjordane. Vi rekrutterer felles forskingsleiar og forskarar og satsar relativt tungt med eigne ressursar på det vi trur er eit sentralt kunnskapsområde for å utvikle potensialet i natur- og kulturarven vår og sikre lokal verdiskaping. Den nye nasjonale reiselivsstrategien som er under utvikling blir viktig, og ikkje minst at ein nasjonalt vil prioritere ressursar til å bygge kunnskapsbasen for reiselivsutvikling i Forskingssenteret vårt.
- Klimaendringane og klimasårbarhet har kome på dagsorden med full tyngde og konsekvensane er tydeleggjort t.d. ved urolege vertypar, ras, flaum osv. Behovet for kunnskap om føresetnader for lokal klimatilpassing og planlegging er stort og aukande. Vestlandsforskning bygger seg no opp til å bli ein sentral kunnskapsleverandør på området i ei forlenging av vår historie innan miljø-, planlegging- og lokalsamfunnsforskning.
- Norges Forskningsråd etablerer i 2007 forskingsprogrammet Virkemidler for regional FoU og innovasjon 2007-2017 (VRI). VF deltek i den regionale partnerskapen som utarbeider VRI-programmet for fylket. Dersom sentrale styresmakter vel å legge ressursar i programmet som svarar til ambisjonane, kan VRI bli eit vesentleg verkemiddel for regional forskingsbasert innovasjon.

Vestlandsforskning er eit veletablert institutt som samhandlar godt med offentleg og privat verksemd og med andre forskingsmiljø regionalt, nasjonalt og internasjonalt. I 2007 vil det gjerast viktige strategiske val for korleis instituttet kan utvikle si rolle i regionen gjennom VRI, for korleis eit nasjonalt Forskingssenter for geoturisme og berekraftig reiseliv skal finansierast og for posisjonering inn mot 7.Rammeprogram i EU. På alle dei tre nivåa skal Vestlandsforskning framleis ha ei tydeleg rolle som kunnskapsleverandør og samarbeidspart.

Årsmelding 2006 - Vestlandsforskning

RESULTATREKNESKAP

DRIFTSINNTEKTER OG DRIFTSKOSTNADER	2006	2005
Driftsinntekter	<u>16.757.365</u>	<u>15.166.960</u>
Prosjektkostnader	3.782.638	2.850.964
Lønnskostnader m.m. (note)	10.579.595	9.884.054
Andre driftskostnader (note)	<u>2.044.284</u>	<u>1.991.188</u>
Avskrivningar	<u>42.287</u>	
Driftskostnader	<u>16.448.804</u>	<u>14.726.205</u>
Driftsresultat	<u>308.561</u>	<u>440.755</u>
FINANSINNTEKTER OG FINANSKOSTNADER		
Resultat av finansposter	<u>148.575</u>	<u>2.540</u>
ÅRSRESULTAT	<u>457.136</u>	<u>443.294</u>
BALANSE		
EIGENDELER		
Inventar/kontormaskiner	<u>103.000</u>	
Anleggsmidler	<u>10.000</u>	<u>10.000</u>
Omløpsmidlar		
Prosjekt under arbeid	<u>3.049.475</u>	<u>2.335.378</u>
Fordringer	<u>2.742.699</u>	<u>3.431.086</u>
Bankinnskott, kontanter og lignende	<u>10.301.215</u>	<u>8.086.887</u>
Omløpsmidlar	<u>16.093.389</u>	<u>13.853.351</u>
SUM EIGENDELER	<u>16.206.389</u>	<u>13.863.351</u>
GJELD OG EIGENKAPITAL		
Eigenkapital		
Grunnfond	4.000.000	4.000.000
Annan egenkapital	<u>1.296.840</u>	<u>839.703</u>
Sum egenkapital	<u>5.296.840</u>	<u>4.839.703</u>
Gjeld		
Langsiktig gjeld	<u>999.945</u>	<u>1.357.398</u>
Kortsiktig gjeld	<u>9.909.604</u>	<u>7.666.249</u>
Sum gjeld	<u>10.909.549</u>	<u>9.023.647</u>
SUM GJELD OG EIGENKAPITAL	<u>16.206.389</u>	<u>13.863.351</u>

FRÅ AKTIVITETEN I 2006

Helse

Vestlandsforskning har i 2006 kome godt i gang med arbeid innanfor det nye tematiske området helse. Fleire nye aktivitetar byggjer opp om satsinga som ser ut til å ha eit stort potensiale. Gjennom IT-forum Sogn og Fjordane gjennomførde Vestlandsforskning eit forprosjekt for å klargjere, samordne og planlegge muleg satsing på bruk av IKT og breibandteknologi for eit utval teneste innan helse og omsorg. Samarbeidspartnarane var Helse Førde og kommunane i Sogn og Fjordane. Prosjektet vurderte dei tematiske bruksområda teneste for pasientar med krav om individuell plan, teneste for legekontor, legevakt og akuttmottak, rekvisisjonssystem for sjuketransport og ambulanse, teneste for kriseberedskap og sårbarheitsanalyser og teneste for storskala innkalling.

I løpet av året arbeidde Vestlandsforskning og IT-forum vidare med å etablere samtrafikk mellom Norsk Helsennett og kommunane i fylket då dette er føresetnaden for realisering av dei fleste av bruksområda. Vidare har Vestlandsforskning på oppdrag frå Helse- og Sosialdirektoratet evaluert innføring av elektronisk pasientjournal i Helse Førde og meldingsutveksling mellom Helse Førde og eit utval kommunar i fylket. Meldingsutvekslinga omfattar henvising og epikrise, og målet er generell reduksjon av papirbruk mellom primærlege og spesialist.

Vestlandsforskning har også vore involvert i prosjektet "Gult Kort", ei forsøksordning prøvd ut i Flora kommune der målet er å redusere sjukefråveret gjennom endra kommunikasjonsrutinar mellom lege, arbeidstakar og arbeidsgjevar. Prosjektet har vist at det går an å skape arenaer der andre muligheter enn sjukemelding blir vurdert. Gult Kort har også fått betydning i den politiske diskursen både som eitt av tiltaka forslått i Stoltenbergsutvalet, og gjennom at statsråd Bjarne Håkon Hanssen ønskjer å arbeide vidare med ordninga i større skala. Prosjektet har gått over tre år og Vestlandsforskning har bidrege i design av prosjektet og i undervegsevaluering.

Fritidsforbruk

For første gong internasjonalt er det samla fritidsforbruket for eit land kartlagt. Prosjektet er gjennomført av Vestlandsforskning i samarbeid med Statens institutt for forbruksforskning med støtte frå Norges forskningsråd innanfor programmet "Rammebetingelser, styringsmuligheter og virkemidler for en bærekraftig utvikling" (RAMBU). Ein har prøvd å svare på tre spørsmål: Kva er fritidsforbruk? Kva typar fritidsforbruk belastar miljøet minst? Og korleis kan vi redusere miljøbelastninga frå fritidsforbruk?

Kartlegginga viser at fritidsforbruket står for om lag ¼ av husholdningane sitt samla energiforbruk i Norge, det aukar meir enn det øvrige forbruket, og det er dei mest energikrevande formene for fritidsforbruk som aukar mest. Feriereiser medfører det største energiforbruket og står for 25 prosent av det samla energiforbruket i fritida. Meir overraskande er det at friluftsliv medrekna hytteturar kjem ut med det nest største energiforbruket (16 prosent), der energiforbruket til å transportere seg til og frå friluftaktiviteten står for halvparten av dette forbruket. Andreplassen vert delt med besøk til slekt og venner, der all energibruk gjeld transport. Moderne heimeunderholdning har det tredje største energiforbruket (12 prosent).

Enkelte typar fritidsforbruk har auka svært mykje dei siste åra. I perioden 2001-2005 har mellom anna følgande skjedd: + 29 prosent i gjennomsnittsareal for nybygde hytter i Norge; +37 prosent i tal nordmenn med fritidsbustad i utlandet; +75 prosent i tidsbruk til heimedatamaskin; +100 prosent i vekt for import av sportsutstyr; +115 prosent i kroner til kjøp av lyd- og bildeapparat og heimedatamaskiner; +180 prosent i vekt for import av fritidsbåtar.

Dei mest energiintensive formene for fritidsforbruk aukar mest. Rekna per krone er feriereiser den mest energiintensive forma for fritidsforbruk, medan teater, opera og restaurant/kafé er minst energiintensiv. I perioden 2001 til 2005 har det til dømes vore ein stagnasjon i kroneforbruket til restaurantbesøk, men 87 prosent auke i tal utanlands fritidsreiser med rute-fly. Tal for 2006 viser ei ytterlegare auke på 15 prosent i flyreisene til utlandet.

Tiltak for å redusere miljøbelastninga frå fritidsforbruk kan skje på fire måtar: (1) redusere forbruket av dei mest problematiske formene for fritidsforbruk – som utanlands flyreiser, (2) gjere fritidsforbruket meir energieffektivt – som å energimerke utstyret til den elektroniske heimeunderholdninga; (3) bruke meir pengar på dei minst energikrevande formene for fritidsforbruk - som restaurantbesøk - og tilsvarande mindre pengar på dei mest

energikrevende - som sydentur; og (4) lære ny miljøvennleg praksis i fritida - som å sykle på ferie eller ete økologisk mat på restaurant - for så å ta dette med tilbake i kvardagen.

Den semantiske veven

Semantikk er gresk og betyr "tydinga av ord". Når vi snakkar om ein semantisk vev, er det maskinene som skal "forstå" orda. Vevan i dag er forståeleg for folk, men maskinene som leverer oss innhaldet forstår lite av det dei serverer og kan slik ikkje hjelpe oss til å visa relasjonar som ikkje er direkte koda inn. Sjølv i ein god søkemotor som Google vil det vera bortimot umuleg å gjera eit søk som viser kunstnarar som var inspirerte av målaren Edvard Munchs. Prosjektet *MultimediaN e-Culture Project* frå Vrije Universiteit i Amsterdam, ein av samarbeidspartnarane våre, viser korleis dette er muleg med semantisk tilleggsinformasjon (lenke: <http://e-culture.multimedian.nl/demo/search>).

Ved å beskriva informasjonen med tilleggsinformasjon, metadata, kan vi hjelpe maskinene til å finna samanhengar mellom informasjonselement. Gevinsten av dette er ein rikare informasjon og at vi også kan finna samanhengar som elles ikkje ville vorte funne.

Vestlandsforskning har arbeida med semantiske prosjekt over lenger tid. I 2006 arbeida vi særleg med semantisk teknologi innan desse områda:

- utarbeiding av felles emneordliste for offentlege tenester (Norge.no)
- bruk av emnekart for å modellera tenesteprosessar (Husbanken, Vegdirektoratet, Numedalskommunane og Norge.no)
- utvikling av nye nettsider for Vestlandsforskning basert på emnekart-teknologi
- bruk av semantisk teknologi i oljesektoren (Oljeindustriens Landsforening, OLF)

Utviklinga innafor den semantiske veven er i kraftig vekst og arbeidet vårt er her som på andre område i tett samarbeid med brukarane. Vi arbeider med begge dei rådande semantiske teknologiane *emnekart* (Topic Maps) og med *RDF + OWL*.

PUBLISERING

VITSKAPLEGE ARTIKLAR MED REFEREE

Lindseth, Gard:

Political discourse and climate change: The challenge of reconciling scale of impact with level of governance. Gard Lindseth. Doctoral thesis. Presented for the degree of dr.polit at NTNU.

"Scalar strategies in climate-change politics: debating the environmental consequences of a natural gas project" *Environment and Planning C: Government and Policy* **24(5)** 739 – 754

Aall, Carlo:

Norland, I., Næss, L.O., Lafferty, W., Aall, C. (2006): Local vulnerability to climate change in Norway - Charting local scale vulnerability assessment as a basis for adaptation strategies. *Global Environmental Change*, Volume 16, Issue 2 , May 2006: 221-233

VF-RAPPORTAR OG NOTAT

VF-Rapportar

1/06 Konstruksjon av informasjonsstruktur for tematisk avgrensa informasjonsdomene
Innspel til vidareutvikling av LivsIT. Terje Aaberge

2/06 Kommunar, IKT og helse. Av Geir Strand, Oluf Haugen, Ivar Petter Grøtte

3/06 Emnekart og tenesteprosessar Bruk av emnekartteknologi som kunnskapsstøtte for utføring av tenester på nettet. Av Svein Ølnes

4/06 Regional klimasårbarhetsanalyse for Nord-Norge. Kyrre Groven, Hogne Lerøy Sataøen, Carlo Aall

5/06 Political Discourse and Climate Change: The Challenge of Reconciling Scale of Impact with Level of Governance. Dr.gradsavhandling. Gard Lindseth

6/06 Evaluering av "Gult kort". Hogne Lerøy Sataøen

VF-Notat

1/06 The role of regional authorities in the development and promotion of mountain quality products. Studies and analysis in Sogn og Fjordane, Norway. Jan Erik Weinbach, Eivind Brendehaug, Carlo Aall

2/06 Minipubliseringssløysing. "Enkel løysing for å sikra at alle kan presentera seg på nett". Terje Aaberge

3/06 Felles presentasjon av reiselivsproduktet Indre og midtre sogn. Terje Aaberge

4/06 "Tillitsvaldkonferanse INC gruppen 2. og 3 februar 2006" ? Geir Liavåg Strand

5/06 Opplevelsesnæringar i Vestlandsbygdene Carlo Aall og Ståle Brandshaug

6/06 Aktivitets- og opplevingstilbod i Aurland kommune. Jan Erik Weinbach og Eivind Brendehaug

7/06 Profilering og sal av småskala aktivitets- og opplevingstilbod i Aurland kommune. Eivind Brendehaug og Jan Erik Weinbach

8/06 Samfunnsregnskap for Oslo Sporveier 2005. Hogne Lerøy Sataøen og Otto Andersen

Årsmelding 2006 - Vestlandsforskning

9/06 E-handel – grønn omsorg. Terje Aaberge. Intern

10/06 Regionalparker – en mulig modell for å styrke arbeidet med bruk og vern i og rundt større norske verneområder? Basert på inntrykk fra en studie til Queyras regionalpark i Frankrike. Av Carlo Aall og Tom Dybwad

11/06 Ikke-teknologisk barrierer for hydrogen som energibærer i transport. Av Otto Andersen.

12/06 Politisk diskurs og klimaendringer. Presentasjoner i forbindelse med dr.polit.avhandling ved NTNU. Av Gard Lindseth

13/06 Økologisk fotavtrykk. Marius Knagenhjelm og Carlo Aall

14/06 Evalueringsrapport. Innføring av EPJ og papirlite sjukehus i Helse Førde. Geir Strand

15/06 Transport, miljø og kostnader. Oppdatering av database. Otto Andersen

16/06 Introduksjon til klimasårbarhet og klimatilpasning i Fredrikstads klima- og energiplan. Hogne Lerøy Sataøen

17/06 Samarbeidskonferanse INC Gruppen 16.-17. november 2006. Geir Strand

18/06 Kartleggingskonferanse INC Vedlikehold Svelgen 18. november 2006. Geir Strand

19/06 Evaluering av pilot innan elektronisk meldingsformidling mellom Helse Førde og tre legekantor i Sogn og Fjordane. Geir Strand

20/06 Forskaren sin fortolkande og deltakande tilnærming. Ein hermeneutisk refleksjon med utgangspunkt i erfaringar i eit bedriftsutviklingsprosjekt i INC Gruppen. Geir Strand

21/06 Oppstart av FOU aktivitet i Landskapsparker i Hordaland. Eivind Brendehaug

BØKER

Aall, Carlo:

Lafferty, W.M., Aall, C., Lindseth, G., Norland, I.T. (red) (2006): *Lokal Agenda 21 I Norge: Så mye hadde vi – så mye ga vi bort – så mye har vi igjen*. Oslo: unipub ISBN-13 978-82-7477-273-1

ARTIKLAR I BØKER

Aall, Carlo:

LA21 i en global sammenheng: Hvordan henger det lokale og det globale sammen? I Lafferty, W.M., Aall, C., Lindseth, G., Norland, I.T. (red) (2006): *Lokal Agenda 21 I Norge: Så mye hadde vi – så mye ga vi bort – så mye har vi igjen*. Oslo: unipub: 159-186

Forsøk og reformer i den kommunale miljøpolitikken. I Lafferty, W.M., Aall, C., Lindseth, G., Norland, I.T. (red) (2006): *Lokal Agenda 21 I Norge: Så mye hadde vi – så mye ga vi bort – så mye har vi igjen*. Oslo: unipub: 35-64

Det kommunale miljøpolitiske grunnfjellet. I Lafferty, W.M., Aall, C., Lindseth, G., Norland, I.T. (red) (2006): *Lokal Agenda 21 I Norge: Så mye hadde vi – så mye ga vi bort – så mye har vi igjen*. Oslo: unipub: 21-34

Aall, Carlo og Lindseth, Gard:

Lokale erfaringer fra globale problemstillinger. I Lafferty, W.M., Aall, C., Lindseth, G., Norland, I.T. (red) (2006): *Lokal Agenda 21 I Norge: Så mye hadde vi – så mye ga vi bort – så mye har vi igjen*. Oslo: unipub: 187-212.

Aall, C. Lindseth, G. Lafferty, W.M.

Årsmelding 2006 - Vestlandsforskning

Lokal Agenda 21 i Norge: Så mye hadde vi – så mye ga vi bort – så mye har vi igjen. I Lafferty, W.M., Aall, C., Lindseth, G., Norland, I.T. (red) (2006): *Lokal Agenda 21 I Norge: Så mye hadde vi – så mye ga vi bort – så mye har vi igjen*. Oslo: unipub: 239-258

ARTIKLAR I TIDSSKRIFT

Andersen, Otto

Milvenn AS – a successful outcome of EU programmes promoting biofuels. Parliament Magazine. European Politics and Policy. Page 35, ISSUE 217, 6 february 2006. Utgjevar: Michael Hepburn, Dod's Parliamentary Communications, 3 Albert Embankment, London SE1 7SP.

Aall, Carlo

Bærekraftindikatorer: Et verktøy for bedre miljø. *Samferdsel*, 2006 (3):

Norske kommuner dårlig forberedt. *Cicerone*, 2006 (3): 21-22.

Aall, C., Groven, K., Satøen, H.

Nordnorske kommunar i hardt vêt. *Cicerone*, 2006 (5): 22-24

RAPPORTAR UTGITT AV ANDRE

Aall, Carlo:

Rusten, G., Pettersen, I.B., Nødland, S.I., Farsund, A.A., Aall, C., Brandshaug, S., Yttredal, E.R. (2006): *Opplevelsesnæringene i Vestlandsbygdene. Betingelser, strategier og muligheter*. SNF rapport 7/06. Bergen: Stiftelsen Næringslivsforskning (SNF).

PAPER OG KONFERANSEARTIKLAR

Andersen, Otto m/fleire:

Europe - China Cooperation in Green Electronics Production Research (EC-GEPRO) Proceeding - 2nd International Eco-electronics Conference (Proceedings). December 7-8th, 2006, Beijing, P.R.China.

Brendehaug, Eivind

Ein deltakar les essayet Deltakar og tilskodar av Hans Skjerveheim. Forskarutdanninga, Vestnorsk Nettverk. Sogndal, 10.09.06

Synet på kunnskap i aksjonsforskning. Forskarutdanninga, Vestnorsk Nettverk. Sogndal 08.11.06

Holden, Erling

Bohne R A, Hovde P J, Sager T and Holden E (2006): *The development in eco-efficiency of personal mobility in Norway*. 2nd International Conference on Quantified Eco-Efficiency Analysis for Sustainability, Egmond aan Zee, the Netherlands, 28.06.2006 - 30.06.2006

Aall, Carlo

Stø, E., Aall, C., Vittersø, G. (2006): "Environmental aspects with leisure time consumption: Theoretical developments, empirical analysis and normative discussions". Paper presentert på RAMBU konferanse og forskersamling, Soria Moria konferansesenter, Oslo 7-8. februar 2006

Aall, C., Hille, J. (2006): Fritidsforbruk og bærekraftig utvikling. Innlegg under nordisk forskersamling "Fritidsforbrukets miljøbelastninger", Oslo 7-8. november 2006

FOREDRAG/UNDERVISNING:

Andersen, Otto

Europe - China Cooperation in Green Electronics Production Research (EC-GEPRO) 2nd International Eco-electronics Conference. December 7-8th, 2006, Beijing, P.R.China.

Brendehaug, Eivind

Vitenskapleg usikkerhet. Forskerutdanninga, Vestnorsk Nettverk arr. Senter for vitenskapsteori, UIB, Bergen 06.05.06

Utviklingsprosess for betre samarbeid i reiselivet i Aurland. Seminar om FOU ved HSF og VF. Arr: Fagforum for bedrifts- og næringsretta FOU, Flåm 15.05.06

Landskapsparkar i Hordaland. Kurs for utvalde bygdelag i Hordaland. Arr. FMLA Hordaland, Bergen, 17.08.06

Environmental protection as a prime driver for land actors, the West Norwegian case. Seminar: Defence and management of the fragile rural areas, landscapes, and natural resources in mountains. Arrangør: Euromontana, Aix-les-Bains, Frankrike, 5.-6. desember 2006

Brendehaug E. og Byrkjeland M.

Kollektivt entreprenørskap basert på landskaps- og kulturverdiar. Kurs for utvalde bygdelag i Hordaland. Arrangør: FMLA Hordaland, Botnen i Fyksesundet, 23.10.06

Groven, Kyrre

Klimasårbarheit og planlegging. Kommuneplankonferansen i Hordaland. Arrangør: Hordaland fylkeskommune og Fylkesmannen i Hordaland. Bergen, 25.10.06

Klimautviklinga – kven veit? Drivhuseffekt og klimautvikling i eit forskingsetisk perspektiv
Forelesing under Forskingsdagane 2006, Høgskulen i Sogn og Fjordane – Avdeling for ingeniør- og naturfag. Førde, 27.09.06

Hove, Nils Arne

The use of dynamic data in public utility infomobility services. The norwegian Eurotravel experience. Konf. Telemobility 2006 – Telematics and Infomobility forum, Torino, Italia, 23.11.06

Landstad, Agnes

Samarbeid og internasjonarliseing på Vestlandet. Møte om internasjonalisering og EIC Vest. Arrangør: Vestlandsrådet. Bergen, 30. mars 2006

Kvifor forskning på geoturisme og berekraftig reiseliv? Informasjonsmøte for kunnskapsminister Djupedal
Arrangør: Høgskulen i Sogn og Fjordane, Vestlandsforskning, Sogn og Fjordane fylkeskommune, Sogndal kommune. Sogndal 04.04.06

Forskingssenter for geoturisme og berekraftig reiseliv. Møte om bruk og vern med miljøvernminister Helen Bjørnøy. Arrangør: Sogn og Fjordane SV. Jostedal 21.04.06

Vi eksporterer offentleg forvaltning til EU-land – kva skal til? Møte om utviklingsstrategi med partar i Baltikum
Arrangør: Fylkesmannen i Sogn og Fjordane. Hafslo 18.09.06

Western Norway Resarch Institute. Oppstartseminar i ECG-PRO, delegasjon frå Shanghai, Stockholm, London, Polen Arrangør: ECG-PRO v/Vestlandsforskning. Sogndal 19.10.06

Regionalt samarbeid forvaltning og forskning på miljøområdet. Møte arr. av Fylkesmannen i Sogn og Fjordane, miljøvernavdelinga. Leikanger 23.06.06

Vestlandsforskning si rolle i regional innovasjon. Fylkesstyret i Senterpartiet. Sogndal 08.12.06
Regionalt samarbeid om innovasjon i reiselivet. Samarbeidsmøte arr. av Sogn og Fjordane Reiselivsråd. Førde, 23.11.06

Larsen, Øyvind Heimset

Introduksjon, visjon og målsettingar. Helsekonferanse i Førde, Høyvid-prosjektet. Førde, 02.05.06

EIC og internasjonal strategi ved VF. Samarbeidsseminar med HSF. Flåm 15.06.06

Årsmelding 2006 - Vestlandsforskning

Søknadsmobilisering. Informasjonsmøte vedrørende høykom distrikts utdeling av 50 millioner til infrastruktur. Arrangør: Høyvis – prosjektet. Bergen, 20.06.06, Molde, 21.06.06 og Skei, 30.06.06

Sataøen, Hogne Lerøy og Olafsson, Kjartan

Erfaringar med Gult kort. HMS-dagen 2006 arr. av Arbeidslivssenteret i Sogn og Fjordane. Førde, 26.11.06

Skogseid, Ingjerd

Virkemidler for regional FoU og innovasjon (VRI). Fagseminar om næringsretta FoU. Arrangert av Høgskulen i Sogn og Fjordane/Vestlandsforskning, Flåm 15.06.06

Closing the Rural Digital Divide – The Case of Sogn og Fjordane Norway. 56th Annual Conference of the International Communication Association Dresden, Germany, June 19-23, 2006 Networking Communication Research

EU policy and funding opportunities. Workshop for the International Organisation of Book Towns. Fjærland, 23.06.06

Bred medvirkning – Erfaringar. Fjord Seafood Styringsgruppe, Oslo, 22.08.06

Strand, Geir

Status og planar for utbygging av breiband til resten av fylket. Folkemøte om breiband til Hestadgrend. Hestadgrend, 11.01.06

Samskapt læring. Arr. Kompetanseforum. Skei, 26.09.06

Ølnes, Svein

Orientering om emnekart - videokonferanse. Sogndal/Ålesund, 21.03.06. Arr. DND Nord-Vestlandet.

Emnekart og integrasjon mot Miside. Konferanse "Emnekart 2006", Oslo, 29.03.06

Evaluering av nettbasert forskingsformidling. Arr. Det nasjonale formidlingsutvalget. Bergen, 06.04.06

Offentlege informasjonsstrukturar – frå emnekratt til emnekart? Arr. Senter for rettsinformatikk. Oslo, 13.10.06

Aall, Carlo

Indirekte klimagassutslepp – eit nytt bilete av kva som er viktig og mindre viktig?. Innlegg på seminar om klimapolitikk i Lærdal kommune. Lærdal, 18.01.06

Klimatilpassing – ei viktig utfordring i Sogn og Fjordane. Innlegg på seminar om klimapolitikk i Lærdal kommune. Lærdal, 18.01.06

Forskingsetikk Kva inneber openheit i forskinga? Korleis avvege ansvar for å delta i samfunnsdebatten kontra nøytralitet i forskingsarbeidet? Innlegg på Vestlandsforskning sitt internseminar, Solvorn, 01.09.06

Klimaendring og samfunnstryggleik. Innlegg på møte mellom Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, Miljøverndepartementet, Justisdepartementet og Vestlandsforskning. Oslo, 3.05.06

Status i arbeidet med å prøve ut en metode for lokal klimasårbarhetsanalyse. Orientering for Fylkesmannen i Sogn og Fjordane, 14.11.06

Lokal klimasårbarhetsanalyse. Innledning til workshop 5: "Klimaendringer – samfunnets sårbarhet og mulighet for tilpasninger" under Nordisk konferanse om bærekraftig samfunnsutvikling. Oslo, 26.-27. oktober 2006

Verneområdenes potensial for reiselivet – bærekraftig reiseliv eller 'berre kraftig reiseliv? Innlegg på seminaret Reiseliv og nasjonalparker – vekst og vern, arrangert av Sunndal Aktivum AS i samarbeid med Destinasjon Kristiansund, Nordmøre Nasjonalparker og Sunndalen Næringssselskap AS. Sunndalen, 31.08.06

Årsmelding 2006 - Vestlandsforskning

Korleis løyse miljøutfordringane i vårt område? Verdsarvstatus som ressurs for lokalsamfunn og næringsutvikling? Presentasjon på Haustmøte 06 Destinasjon Geirangerfjord Trollstigen as Union Hotell, Geiranger, 22.11.06

Analyseverktøy i den kommunale miljøpolitikken. Innledning under kurs om lokalt miljøvern arrangert av Norges naturvernforbund. Drammen, 30.11.06

Klima: kommunenes rolle. Innledning under kurs om lokalt miljøvern arrangert av Norges naturvernforbund. Drammen, 30.11.06

Økologisk fotavtrykk – metode, anvendelsesområder og forslag til analyseoppdrag. Presentasjon for representanter fra Barne- og likestillingsdepartementet, Oslo 28.09.06

How to combine nature protection and tourism development in sparsely populated areas. Some reflections with examples from Sogn og Fjordane. A presentation for a delegation from Romania, Hermansverk, 17th of August 2006.

Randsoneproblemet: Hvordan få til vern og utvikling også i randsone til større verneområder? Eksempler fra Sogn og Fjordane. Innlegg på møte i arbeidsgruppa Handlingsplan for bærekraftig forvaltning, skjøtsel og bruk av verneområder. Miljøverndepartementet, Oslo 24.05.06

Aall, C., Groven, K.

Klimaendring og klimatilpassing. Status for prosjektarbeidet i Flora. Presentasjon for Plan og miljøutvalet i Flora kommune. Flora, 13.06.06

Aall, C., Yttredal, E.R.

Utfordringar knytt til det å utvikle Vestnorske fjordlandskap – innspel til debatt og samarbeid. Innlegg under rådsmøte i Verdensarvrådet, Norrdal, 23.11.06

Aall, C., Hille, J.

Miljøbelastninger fra fritidsforbruk – en kartlegging. Innledning under seminaret "Bærekraftig fritidsforbruk", Håndverkeren konferansesenter. Oslo 3.11.06

Aaberge, Terje

Bruk av reiselivsdatabasen til Fylkesarkivet i Sogn og Fjordane. Kurs for reiselivslaga i indre sogn. Sogndal, 23., 24. og 25. januar 2006

KRONIKKAR/INTERVJU

Holden, Erling

Transport og miljø og sånn... *forskning.no*, 5.12.06

Miljøet og det gode liv. *Aftenposten*, 7.11.06

Bærekraft og hull i tennene. *Dagbladet*, 28.04.06

Men så er det dog deiligt at fare. *Aftenposten*, 8.03.06

Verdt å vite (NRK P2) – "Hydrogensamfunnet"

Sataøen, Hogne Lerøy og Knagenhjelm, Marius

Om ungdom og etablering, fylket og framtida. Kronikk i *Firda*, 12.01.06

Ein plan for vindkraft. Kronikk i *Klassekampen*, 11.09.06

Aall, Carlo og Anderssen, Idun H.

"Ei behageleg løysing". Kronikk i *Bergens Tidende*, 23.11.06

VERV/SENSUR/RETTLEIING

Medlem i nasjonale og internasjonale Komitéer/Forum/Nettverk

Andersen, Otto

Årsmelding 2006 - Vestlandsforskning

Medlem i organisasjonskomiteen "Materials and Processing" for 1st Electronics Systemintegration Technology Conference, Dresden 5.-7. september 2006

Medlem i organisasjonskomiteen for "IEEE CPMT Symposium on Green Electronics" som avholdes i Gøteborg 23-24. mai, 2007.

Ordstyrer sesjon "Quality & Reliability #6" på 1st Electronics Systemintegration Technology Conference, Dresden 5.-7. september 2006

Ordstyrer sesjon B "Eco-Design, management, supply chain and global collaboration" på 2nd International Eco-electronics Conference, December 7-8th, 2006, Beijing, P.R.China.

Sataøen, Hogne Lerøy

Sensor i faget Sosiologiske perspektiv, del av ungdomssosiologi, bachelorstudium ved Høgskolen i Sogn og Fjordane

Sensor i faget Sosiale institusjonar, del av ungdomssosiologi, bachelorstudium ved Høgskolen i Sogn og Fjordane, Avdeling for samfunnsfag

ÅRSRAPPORT FRÅ MILJØ- OG SAMFUNNSGRUPPA

Forskningsområdet

Miljø- og samfunnsgruppa arbeider innafør fire hovudområde: Berekraftig utvikling, transport og miljø, lokal klima- og miljøpolitikk og nyskaping og omstilling i offentleg og privat verksemd.

Omgrepet *berekraftig utvikling* har stått sentralt i arbeid ved gruppa heilt sidan starten. Det gjeld spørsmålet om korleis ein kan forstå *omgrepet*, korleis ein kan nytte omgrepet som grunnlag for å *evaluere* privat og offentlig verksemd, korleis omgrepet kan danne utgangspunkt for ulike former for *utviklingsprosessar* og kva for implikasjonar det kan ha for *den enkelte* om samfunnet skulle følgje målet om ei berekraftig utvikling. Fleire av prosjekta har tatt utgangspunkt i dei spesielle utfordringane berekraftematikken fører med seg for *distrikts-Norge*.

Gruppa har *transport og miljø* som spissområde. Det vert arbeid både med metodeutvikling og konkrete analysar av energi- og miljøkarakteristika for ulike transportmiddel. Området omfattar også grunnleggjande forskning kring forholdet mellom mobilitet og miljø og forskning og utvikling innafør alternative drivstoff. Gruppa har også strategisk instituttprogram om bruken av hydrogen som energiberar i transportsektoren. Viktige samarbeidspartnarar på dette området har vore [Norsk Hydro](#), Oslo Sporveier, [Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet](#), Høgskolen i Oslo og [Universitetet i Aalborg](#).

Lokal klima- og miljøpolitikk er det tredje området som har vore med heilt frå starten. Prosjekta har retta seg inn mot ulike aspekt ved kommunal og fylkeskommunal miljøpolitikk, men der hovudfokuset heile tida har vore retta mot dei spesielle utfordringane som knytter seg til målet om ei berekraftig utvikling og med ein særleg fokus på Lokal og Regional Agenda 21. Til dette forskningsområdet har det vore knytt eit strategisk instituttprogram om kommunal miljøpolitikk og Lokal Agenda 21. I dei siste åra har *klimapolitikk* og *klimatilpassing* blitt knytt til dette forskningsområdet. Viktige samarbeidspartnarar hor vore [ProSus](#), Senter for klimaforskning ved Universitetet i Oslo ([CICERO](#)), [Husbanken](#), [Norsk Polarinstitut](#) og [Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap](#) (DSB).

I 2006 starta forskningsprogrammet NORKLIMA opp seks omfattande samfunnsvitenskaplege klimatilpassingsprosjekt. Vestlandsforskning er tungt inne i to av desse: Eitt om klimatilpassing og beredskap (CIVILCLIM) der vi er prosjektleiar, og eitt om kommunal klimatilpassing (NORADAPT) der vi samarbeider med CICERO (prosjektleiar) og Meteorologisk institutt. I 2006 la ein av forskarane på gruppa fram ein doktorgard om temaet lokal klimapolitikk ved NTNU. Dette har samla sett gjort at Vestlandsforskning no er mellom dei leiande forskingsmiljøa i Norge på den samfunnsvitenskaplege delen av forskinga på klimapolitikk og klimatilpassing.

I 2006 lanserte Vestlandsforskning i samarbeid med Høgskulen i Sogn og Fjordane forslaget om eit *nasjonalt kunnskapssenter for geoturisme og berekraftig reiseliv* lokalisert i Sogndal. Fagmiljøet i Sogndal har etter hvert utvikla seg til å bli mellom dei fremste i landet på forskning og undervisning om berekraftig reiseliv, nasjonalparkturisme, bygdeturisme og opplevingsturisme, kulturlandskap og reiseliv og IT og reiseliv. I 2007 vil senteret bli opna.

I den seinare tida har *nyskaping og omstilling i offentleg og privat verksemd* etablert seg som eit fjerde hovudområde, med særleg vekt på reiseliv og primærnæringane. Gruppa utfører evalueringar knytt til temaet, m.a. er Kvalitetssystem i landbruket og utviklingstiltak i økologisk landbruk analysert på oppdrag frå Statens landbruksforvaltning. Vestlandsforskning deltar òg i Norges forskningsråd sitt program [Verdiskaping 2010](#) der vi har ansvaret for forskingsaktiviteten i Sogn og Fjordane. Arbeidet vil bli ført vidare innafør forskingsrådet sitt VRI-program. Arbeidet skjer i tett dialog med Høgskulen i Sogn og Fjordane, LO og NHO Sogn og Fjordane, fylkeskommunen og Innovasjon Norge.

I 2006 var det tilsett 9 forskarar ved miljø- og samfunnsgruppa. Ein av forskarane var i 40 prosent stilling i samband med eit post-doc studium ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet i Trondheim.

Personale

Otto Andersen, forskar II, Ph.D.

Idun Husabø Anderssen, trainee (f.o.m.!)

Eivind Brendehaug, forskar III, cand.agric.

Årsmelding 2006 - Vestlandsforskning

Ole Inge Gjerald, forskar III, cand.polit. (f.o.m. 1. juni 2006)

Kyrre Groven, forskar III, cand.philol.

Erling Holden, forskar II, Dr.ing. 40 % stilling

Karl Georg Høyer, professor, emgasjement

Hogne Lerøy Sataøen, trainee,

Jan Erik Weinbach, trainee

Carlo Aall, forskar II, Ph.D. gruppe- og forskingsleiar

Prosjekt

Barrierer for vindkraft – en analyse av holdningar i lokalbefolkninga, Hydro

Biodiesel fra animalsk Fett, Milvenn AS

Biodiesel i maritim og offshore sektor. Forprosjekt, Milvenn

Euromontana II, Fylkesmannen i Sogn og Fjordane

Europe - China Cooperation in Green Electronics Production Research EU

HyWays – The Development and Details Evaluation of a Harmonised "European Hydrogen Energy Roadmap". EU-kommisjonen

Idenotat om miljøvennlig bytransport, Statens vegvesen

Kartlegging av omfanget av reiseliv, gardsturisme, turguidning og friluftsliv knytt til Breheimen/Mørkrisdalen, Fylkesmannen i Oppland

Klimasårbarhet og klimatilpasning i Fredrikstads klima- og energiplan, Fredrikstad kommune

Landskapsparkar i Hordaland, FM Hordaland

Miljømessige aspekter av fritidsforbruket. En teoretisk drøfting, empirisk analyse og normativ diskusjon av det moderne fritidsforbruket, Noregs forskningsråd

Miljøvern som drivkraft for lokale og regionale aktørar, Sogn og Fjordane fylkeskommune

Nordisk transportpolitisk Nettverk, Utvikling av bærekraftige transportløsninger i korridoren, Nordjyllands Amt

Oppdatering av "Transport, miljø og kostnader" kalkulator, NSB

Parlamentarisme som styringsform på regionalt nivå, KS

Providing hydrogen for transport in Norway – A social learning approach, Noregs forskningsråd

Regional klimasårbarhetsanalyse for Nord-Norge, Norsk Polarinstitut

Statusanalyse for reiselivet i Sogn og Fjordane, HSF

Systemer for implementering av hydrogenenergi i transportsektoren, Strategisk instituttprogram, Noregs forskningsråd

Utarbeidelse av samfunnsregnskap for året 2005 for Oslo Sporveier, Oslo Sporveier

Utprøving av "Gult kort" som tiltak for å redusere sjukefråvær i arbeidslivet. Fylkestyrgdekontoret i Sogn og Fjordane

VS2010 – Nettverk som næringsutviklende kraft i Sogn og Fjordane, Noregs forskningsråd

Økologiske fotavtrykk for Oslo kommune – Oppdatering, Oslo kommune

ÅRSRAPPORT FRÅ IT-GRUPPA

Forskningsområdet

I samband med etablering av nye nettsider for Vestlandsforskning, har vi gått grundig gjennom forskningsaktiviteten for å finna dekkande namn på områda. Vi har enda med følgjande område der IT inngår:

- Brukarvennlege IT-system
 - Brukargrensesnitt
 - Informasjonsstruktur- og arkitektur
 - Kravspesifikasjonar
 - Semantiske teknologiar
- Reiseliv
 - IT og reiseliv
- Endring og nyskaping
 - E-handel i små og mellomstore bedrifter
 - E-forvaltning og offentleg organisering
 - Infrastruktur og nettverksutvikling
 - Regional utvikling og næringsutvikling

Forskningsområda har lenge hatt ein sterk internasjonal forankring gjennom prosjekt finansiert gjennom ulike EU-samarbeid. Samstundes har utprøvningsarenaen vore lokalt og regionalt.

Forskningsområda har dei siste åra i stadig sterkare grad fått nasjonal betydning gjennom sentrale oppdrag både frå forvaltninga og Forskningsrådet.

I 2004 vart første del av det strategiske instituttprogrammet (SIP) *E-handel og IKT-basert samarbeid* avslutta. Forskningsrådet innvilga mot slutten av 2004 to nye påbyggingsår til programmet, noko som ga oss pusterom også i 2006 for arbeid med fleire publikasjonar og bidrag til internasjonale konferansar. SIP-en blir også nytta til å utvida kompetansefeltet på området og gå djupare inn i relevant litteratur.

Aktivitet

Aktiviteten i 2006 kan stikkordsmessig summerast opp på denne måten:

- Mobile tenester med posisjonering gjennom geografisk grensesnitt (*EuroTravel*)
- IT i helsevesenet gjennom evalueringsprosjekt og forprosjekt
- Nyskaping gjennom prosjekta *VS2010* og *Enable/MOBI*
- Kompetanseheving på området *semantisk internett* gjennom arbeid med eigne nettsider (www.vestforsk.no) basert på teknologien *emnekart (Topic Maps)* og gjennom Høykom-støtta prosjekt (eServicetorget i Numedal)

Ved utgangen av året var det 11 personar knytt til gruppa med ein samla forskarinnsats på rundt 10 årsverk. To av forskarane er i gang med doktorgrad; den eine i avsluttande fase og den andre i oppstartsfasen.

Personale

Heather Broomfield, BA, prosjektkoordinator

Ivar Petter Grøtte, forskingsleiar, cand.scient.

Nils Arne Hove, systemutviklar, ingeniør

Oluf Haugen, systemutviklar/designer, MIT

Øyvind Heimset Larsen, forskar III, siv.ing.

Håvard Myrvang, IT-ansvarleg, Cand. Mag.

Ingjerd Skogseid, forskar III, M.Sc.

Geir Strand, forskar III, Master i samf.planlegging

Svein Ølnes, gruppeleiar, forskar III, cand.agric.

Terje Aaberge, forskar II, dr.és sc.

I bistilling:

Robert Engels, Ph.D.

Årsmelding 2006 - Vestlandsforskning

Prosjekt

Betre presentasjon av reiselivsverksemder på Internett, Innovasjon Norge

Breibandforum. Sogn og Fjordane fylkeskommune/ IT-forum Sogn og Fjordane. www.it-forum.no/bbf

Breibandløftet Sogn og Fjordane, Sogn og Fjordane fylkeskommune

Classifications, taxonomies and semantic, Oljeindustriens Landsforening

E-handel og IKT-basert samarbeid. Strategisk Instituttprogram, Norges forskningsråd

Emnekart og eServicetorg Numedal

Enable- Enabling Entrepreneurship, Hordaland og Sogn & Fj fylkeskommunar

Euro Info. EU-kommisjonen. www.eicvest.no

Eurotravel, Eu-kommisjonen

Evaluering av helseprosjekt, Sosial- og helsedirektoratet

Forbetring av presentasjon av portalane til Norsk bygde-turisme og gardsmat og "Inn på tunet Vestlandet" Innovasjon Norge

Forskningsbasert kompetansemegling for kulturnæringane i Sogn og Fjordane og Hordaland. Christian Michelsens Institutt, CMI, Hordaland fylkeskommune og Sogn og Fjordane fylkeskommune

GeoShare. Interreg IIIB Nordsjøprogrammet og Sogn og Fjordane fylkeskom. www.geoshare.net

Høykom distrikt, Sogn og Fjordane fylkeskommune/Norges forskningsråd

Høykom-seminar om emnekart og ny teneste-struktur, Høykom sekretariat

Høyvis.no, HSF

Integrerte kommunale tenesteportalar, Sogn og Fjordane fylkeskommune

IT-forum. www.it-forum.no

Kompetansemegling. Sogn og Fjordane fylkeskommune/Norges forskningsråd

Kvalitetssystem for å sikre profil som reisemål i verdensklasse, Div. hotell

Kvalitetsvurdering av offentlege vevtenester 2006. Norge.no

Prosjektstyringsverktøy, HSF

På veg - Informasjons- og underholdningssystem for ekspress- og turistbussar, Fjord1 Sogn Billag

Rådgeving for etablering av informasjonsstruktur for offentlege elektroniske tenester, Norge.no

Rådgeving til Sunnfjord-kommunar om kjøp av sak/arkiv- og portalsystem, Førde kommune

Sparebanken Sogn og Fjordane workshop, Sparebanken Sogn og Fjordane

Undersøking om tilgjengelegheit i statleg sektor, Norge.no

Vevteneste - Grøn omsorg, Innovasjon Norge